

Briselē, 16.7.2013
COM(2013) 531 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

**Panākt visaptverošu un integrētu pieeju nabadzības izskaušanas un ilgtspējīgas
attīstības finansēšanā laikposmam pēc 2015. gada**

{SWD(2013) 273 final}

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Panākt visaptverošu un integrētu pieeju nabadzības izskaušanas un ilgtspējīgas attīstības finansēšanā laikposmam pēc 2015. gada

Ievads

Nākamajos divos gados visiem partneriem būtu jāprioritizē izšķiroša rīcība, lai paātrinātu progresu virzībā uz tūkstošgades attīstības mērķu (TAM) sasniegšanu. Tāpēc, tā kā tuvojas 2013. gada septembrī plānotais ANO īpašais TAM pasākums, ES un tās dalībvalstīm jāstiprina centieni izpildīt pašreizējās saistības, tostarp palielinātu un efektīvāku finansējumu jaunattīstības valstu atbalstam, kā izklāstīts Komisijas paziņojumā “Pārmaiņu programma”¹. ES un tās dalībvalstu (turpmāk “ES”) darbības ir izanalizētas pievienotajā ES 2013. gada pārskatatbildības ziņojumā.

Vienlaikus dažādos procesos pasaulē ir sākusies plašākas programmas apspriešana laikposmam pēc 2015. gada. Komisijas paziņojumā “Cilvēka cienīgu dzīvi visiem – nabadzības izskaušana un ilgtspējīgas nākotnes nodrošināšana pasaulē”², ko apstiprinājusi Padome³, galvenā uzmanība ir pievērsta aspektam “kas”, izklāstot redzējumu laikposmam pēc 2015. gada, kas risina jautājumu par nabadzības samazināšanu un ilgtspējīgu attīstību visaptverošā satvarā. Paziņojumā par 2015. gada starptautisko nolīgumu par klimata pārmaiņām⁴ ir norādītas vairākas svarīgas problēmas, kas saistītas ar klimata jomas finansēšanu pēc 2020. gada. Gan paziņojums “Efektīvāks ES atbalsts jaunattīstības valstīm saistībā ar attīstības finansējuma mobilizēšanu”⁵, gan turpmākie Padomes secinājumi⁶ paredz visaptverošu pieeju visiem finansējuma avotiem un integrētu pieeju dažādajiem procesiem, kuros aplūko tos pašus avotus.

Šajā paziņojumā uzmanības centrā ir laikposmā pēc 2015. gada paredzētā satvara “kā” daļas finansēšana. Tā mērķis ir starptautiskajās diskusijās izstrādāt kopīgu ES pieeju finansēšanas jautājumiem – kā globālo pieeju varētu strukturēt, kādi resursi ir pieejami un varētu tikt mobilizēti, kādi procesi varētu palīdzēt to sasniegt un kādiem principiem vajadzētu būt darba pamatā. Šajā posmā ES būtu jāpaliek atvērtai dialogam ar partneriem, un paziņojumā nav ierosinātas jaunas ES darbības vai saistības. Tās varētu paredzēt vēlāk globālās vienošanās kontekstā par plašu saistību diapazonu, kas atspoguļo dažādo starptautisko partneru mainīgās vajadzības un spējas pēc 2015. gada.

Paziņojumā ir uzsvērts finansējums jaunattīstības valstīm, tomēr ierosināto pieeju var uzskatīt par vispārēji piemērojamu. Centrālais uzstādījums attiecas uz visām valstīm – finansēšanas avotu diapazons ir vienāds visiem politikas mērķiem un ir jāizmanto tā, lai tiktu sasniegti labākie rezultāti.

¹ COM(2011) 637.

² COM(2013) 92.

³ 11559/13.

⁴ COM(2013) 167.

⁵ COM(2012) 366.

⁶ 14533/12.

1. MAINĪGA FINANSĒŠANAS VIDE PASAULĒ

Pēdējos desmit gados pasaule ir pieredzējusi būtiskas pārmaiņas, jo īpaši ir mainījusies pasaules bagātības sadale, valstu spēja ietekmēt globālās tendences, kā arī aizvien pieaug jauno līdzekļu devēju nozīme, kas maina izpratni par attīstības finansēšanu.

Finansējuma jautājumi tiek aplūkoti vairākos starptautiskos procesos. ANO Augstākā līmeņa grupas ziņojumā par laikposmu pēc 2015. gada un ANO Atklātajā darba grupā ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM) jautājumos ir ietverti elementi par finansēšanu un citiem īstenošanas līdzekļiem, darbu sāk ANO komiteja, kurai jāierosina ilgtspējīgas attīstības finansēšanas stratēģijas varianti, un ANO Ģenerālā asambleja rīko konsultācijas, lai iespējami nostiprinātu attīstības finansēšanas procesu. Turklāt ANO Pamatkonvencijas par klimata pārmaiņām ietvaros notiek darbs pie klimata finansējuma laikposmam pēc 2020. gada mobilizācijas un efektīvas izmantošanas, un Konvencija par bioloģisko daudzveidību ievieš praksē savu resursu mobilizācijas stratēģiju. Šajos un citos procesos ņemti vērā vieni un tie paši resursi vairāku politikas mērķu sasniegšanai, kā rezultātā saistības var pārklāties. Savukārt ieguldījumiem minēto mērķu sasniegšanai, pamatojoties uz esošajām un nākotnes saistībām, būtu jādarbojas nevainojami kopā un jārada sinerģijas gan valstu, gan starptautiskajā mērogā. Tāpēc dažādajiem procesiem, kuri attiecas uz finansēšanu, vajadzētu būt saderīgiem ar kopīgi saskaņoto principu kopumu un savstarpēji integrētiem, lai tos varētu maksimāli lietderīgi izmantot daudzo globālo politikas mērķu sasniegšanai.

Pašreizējās diskusijas dod iespēju pārstrādāt Monterejas konsensu, lai izveidotu tādu pieeju finansēšanai, kurā svarīgi ir, kur tiek izmantota lielākā daļa resursu – valstu līmenī. Monterejas 2002. gada konsenss un 2008. gada Dohas deklarācija par attīstības finansēšanu dokumentē veselā saprāta principu, kas joprojām ir spēkā: progresa panākumu pamatā ir katras valsts rīcība, valstij lietderīgi izmantojot visus pieejamos resursus. Šai visaptverošajai pieejai finansēšanas jautājumam vajadzētu būt diskusiju par finansēšanu centrā, un tā ir turpmāk jāievieš praksē.

Resursi var nākt no diviem avotiem: publiskajiem un privātajiem – gan iekšzemes, gan starptautiskā līmenī. Publiskais iekšzemes finansējums tiek iegūts no nodokļiem un citiem valsts ieņēmumiem, tostarp no dabas resursiem. Publiskais starptautiskais finansējums mēdz būt dotāciju, kapitāla vai aizdevumu veidā. Privātais iekšzemes finansējums ietver vietējo uzņēmumu un labdarības organizāciju ieguldījumus. Privāto starptautisko finansējumu veido starptautiskie ieguldījumi un privātie pārskaitījumi, piemēram, naudas pārvedumi un ziedojumi. Jauni un novatoriski avoti, piemēram, finanšu darījumu nodoklis, ieņēmumi no oglekļa emisiju kvotu tirdzniecības vai bunkura degvielas nodokļi, arī ietilptu kādā no iepriekš minētajām kategorijām.

Tās ir resursu kategorijas, ko ikviena valsts var ieguldīt visos valstu līmenī un starptautiski saskaņotajos mērķos, izmantojot dažādus instrumentus dažādiem primārajiem mērķiem. Tām vajadzētu būt finansēšanas pieejas pamatā. Publiskie resursi ir uzreiz pieejami, un valdības var tos likt lietā. Privātais finansējums būtiski atšķiras ar to, ka tas ievēro privātās intereses un ir jāpielāgo, lai atbalstītu politikas mērķus. Valsts politikas veidotājiem būtu jācenšas palielināt pieejamais finansējums un nodrošināt, lai resursi tiktu efektīvi un mērķtiecīgi novirzīti saskaņoto mērķu sasniegšanai. Tādēļ visi avoti būtu jāskata kopā kā līdzekļu kopums, kas pieejams rezultātu sasniegšanai.

2. KUR IR NAUDA? UZMANĪBAS PIEVĒRŠANA TAM, KAS IR SVARĪGI NO JAUNATTĪSTĪBAS VALSTU VIEDOKĻA

Ir aplēsts, ka jaunattīstības valstīs 2010. gadā bija pieejams publiskais un privātais finansējums EUR 7129 miljardu apmērā⁷, ko varēja izmantot nabadzības izskaušanai un ilgtspējīgai attīstībai.

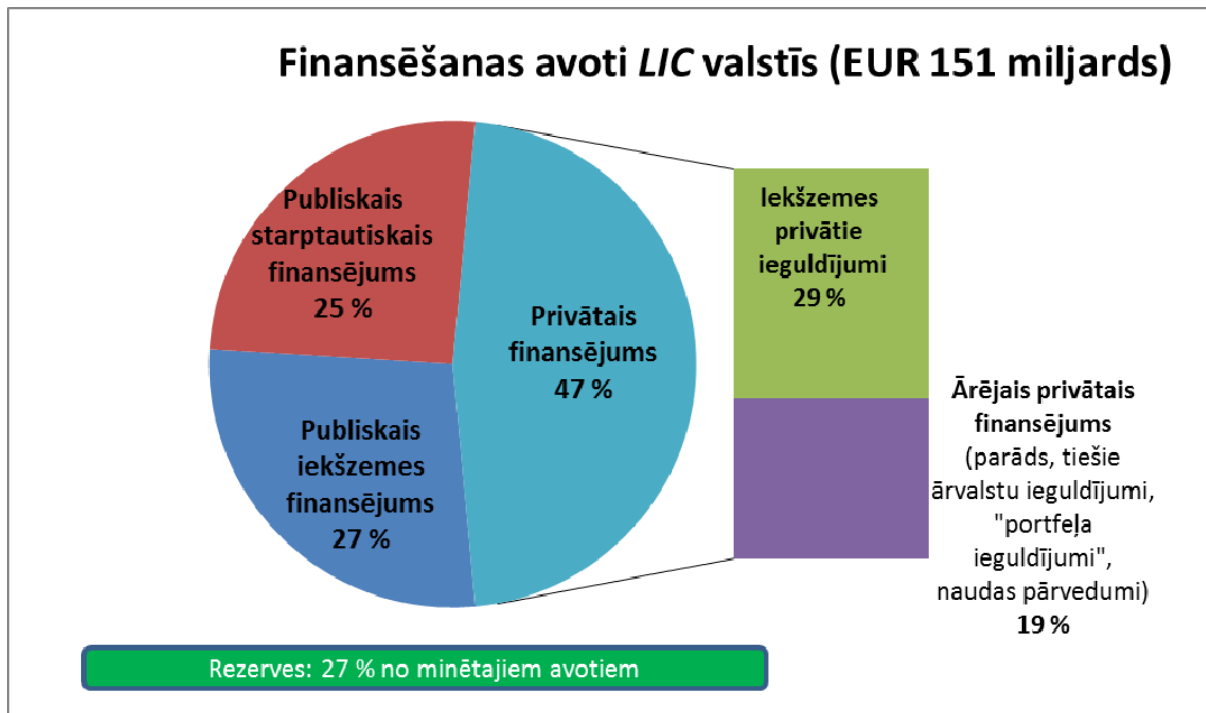
1. tabula. Finanses, kas pieejamas jaunattīstības valstīm (miljardos EUR, 2010. g.)

Publiskais iekšzemes finansējums
Kopā: 3317
Nodokļu ieņēmumi: 3252
<i>Kaitīgo fosilā kurināmā subsīdiju atcelšanas potenciāls: 309</i>
Publiskais ārējais aizņēmums: 65
Ārpusbilances posteņi
<i>Kopējās rezerves, tostarp zelts: 4074</i>
<i>Nelikumīga finanšu aizplūde: 649 (aplēsti 120 miljardi zaudētu nodokļu ieņēmumu), ko cita starpā rada korupcija, noziedzīgas darbības, kā arī izvairīšanās no nodokļu nomaksas.</i>
Publiskais starptautiskais finansējums
Kopā iztērēts: 158
Oficiālās attīstības palīdzības (OAP) dotācijas: 92, tostarp ES 39
Koncesijas aizņēmumi: 7, tostarp ES 3
Cits oficiāls attīstības finansējums: 54, tostarp ES -4
ANO sankcionētas starptautiskās drošības operācijas: 5, tostarp ES 2
Privātais finansējums – iekšzemes un starptautiskais
Kopā: 3652
Iekšzemes privātie ieguldījumi: 2678
Starptautiskie ieguldījumi: 624
Tiešie ārvalstu ieguldījumi: 443
Ārvalstu “portfeļa ieguldījumi”: 181
Privātais ārējais aizņēmums: 70
Naudas pārvedumi: 238
<i>Potenciāls no pārskaitīšanas izmaksu samazinājuma līdz 5 %: 12 gadā.</i>
Privātā filantropija: 42

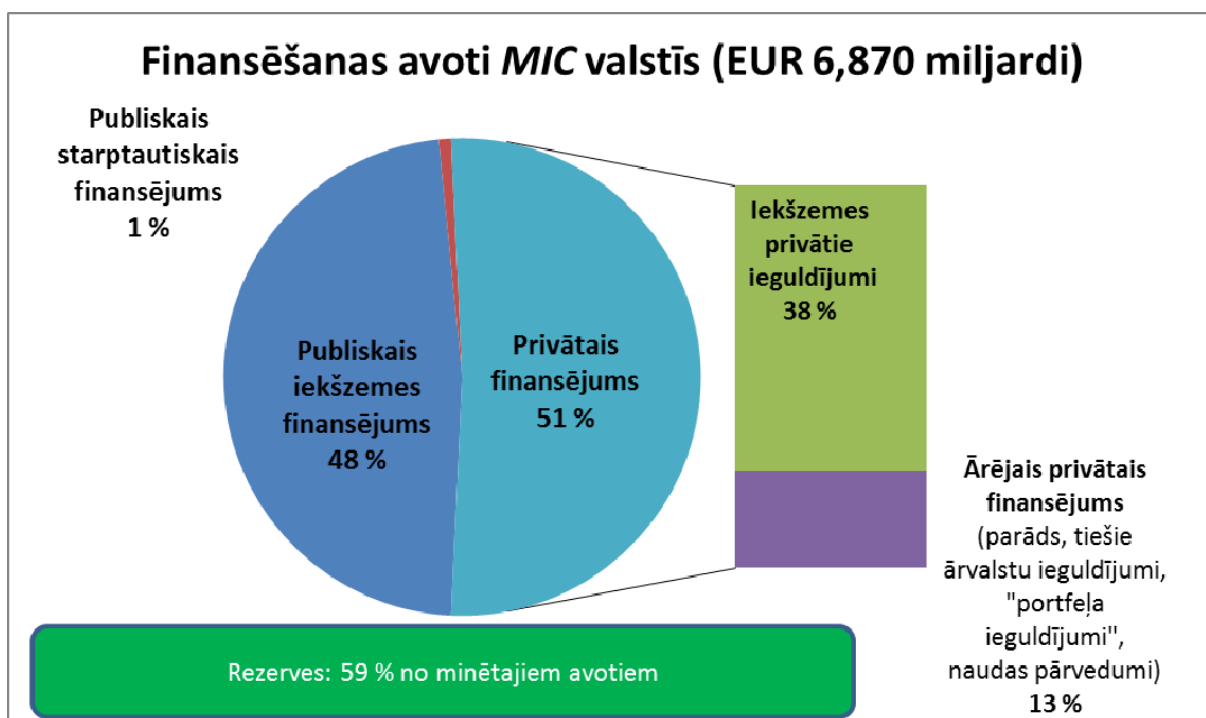
⁷ Visi šajā paziņojumā izmantoto skaitļu avoti ir uzskaitīti pievienotajā dienestu darba dokumentā.

Dati apliecina, ka iekšzemes publiskie resursi pārsniedz starptautisko publisko finansējumu (ar koeficientu 20), kas ir tikai 2 % no kopējā jaunattīstības valstīm pieejamā finansējuma. Privātais finansējums ir vienā līmenī ar publisko finansējumu. Vienlaikus dažādās valstīs būtiski atšķiras finansējuma avotu sastāvs, kā uz to norāda dažādās situācijas zemu ienākumu valstīs (*LIC*) un vidēju ienākumu valstīs (*MIC*).

1. diagramma.

2. diagramma.

2.1. Iekšzemes publiskais finansējums – lielākais un labākais finansējuma avots valdībām

Iekšzemes publiskais finansējums (EUR 3317 miljardi) ir galvenais finansējuma avots, kas valdībām tieši pieejams izdevumiem politikas mērķu sasniegšanai, un tāpēc tas ir svarīgākais pieejas finansēšanai elements. Papildus fiskālās telpas nodrošināšanai tēriņiem prioritāšu finansējumam tam arī būtu jāstiprina iekšzemes pārskatatbildība un jāveicina valsts un iedzīvotāju pareizas attiecības. Vairākums valstu varētu ievērojami palielināt savus budžeta izdevumus prioritātēm, tostarp palielinot nodokļu ieņēmumus, apkarojot nelegālās plūsmas un atceļot kaitīgās fosilā kurināmā subsīdijas.

2.1.1. Iekšzemes resursu mobilizācija

Nodokļu ieņēmumi jaunattīstības valstīs ir atšķirīgi – vidēji 13 % no IKP *LIC* valstīs un 22 % no IKP *MIC* valstīs. ANO Attīstības programmā (*UNDP*) ir apgalvots, ka TAM atbilstīgu valsts ieņēmumu daļa var pārsniegt 20 % no IKP, norādot, ka vairākumam vidēju ienākumu valstu būtu jāspēj sasniegt minētie mērķi, izmantojot tikai iekšzemes publiskos resursus. Turklāt saskaņā ar SVF datiem palielināt valsts ieņēmumus par aptuveni 3 % no IKP varētu salīdzinoši ātri, pat neņemot vērā palielinātos ieņēmumus no dabas resursiem un jaunos ekoloģiskos nodokļus. Tas liecina, ka pārtraukt atkarību no atbalsta ilgtermiņā ir iespējams arī zemu ienākumu valstīm.

Nelegālās plūsmas, piemēram, līdzekļi, kas iegūti noziedzības, nodokļu nemaksāšanas un korupcijas rezultātā, tiek lēstas EUR 649 miljardu apmērā, un tās rada nozīmīgu publisko finanšu aizplūdi daudzās valstīs. Nodokļu ieņēmumu zaudēšana ir tikai viens no tādu plūsmu negatīvajiem aspektiem, jo tās arī mazina ieguldītāju interesi veikt likumīgus ieguldījumus un apdraud plašāku sociālo līgumu. Valstīm būtu jāierobežo nelegālās plūsmas ar reglamentējošiem un piespiedu pasākumiem.

2.1.2. Ilgtspējīga aizņemšanās un aizdošana

Aizņemšanās dod valstīm iespēju izmantot ieguldījumus jau sākuma periodā un saglabāt stabilus budžeta izdevumus ieņēmumu nestabilitātes apstākļos. Jaunattīstības valstu kopējie parādi gadu gaitā ir samazinājušies, tomēr daudzās joprojām pastāv risks vai pat nav pieejas finanšu tirgiem, un tās paļaujas uz oficiālajiem aizdevumiem. Privātie aizdevēji un oficiālie aizdevēji, kas nav Parīzes kluba dalībnieki, ir kļuvuši par svarīgākiem jaunattīstības valstu kreditoriem. Tas uzsver vajadzību visiem dalībniekiem piemērot atbildīgus aizdošanas un aizņemšanās principus, lai nodrošinātu parādu ilgtspēju.

Lielākā daļa no EUR 4074 miljardiem jaunattīstības valstu starptautisko rezervju atrodas vien dažās vidēju ienākumu valstīs, savukārt nabadzīgāko valstu rezerves parasti ir nelielas. Piesardzības rezerves ir daļa no valsts aizsardzības pret satricinājumiem un var tikt papildinātas ar instrumentiem, kas balstīti uz apdrošināšanu, savukārt droša makroekonomiskā vide un stingrs politikas satvars ir nepieciešami, lai mazinātu neaizsargātību.

2.1.3. Pieejamā valsts publiskā finansējuma lietderīga izmantošana

Pieejamās naudas lietderīga izmantošana ir vismaz tikpat svarīga kā resursu palielināšana. Valstīm būtu jāievēro pareizas publisko finanšu pārvaldības noteikumi un jānodrošina maksimāla pieejamās naudas pievienotā vērtība. Izvirzīto mērķu sasniegšanai vissvarīgākie ieguldījumi būtu jāprioritizē, un izdevumiem viena politikas mērķa sasniegšanai būtu jāveicina arī progress citu mērķu sasniegšanā.

2.1.4. *Galvenās darbības, lai palielinātu iekšzemes resursu ieguldījumu globāli saskaņoto politikas mērķu sasniegšanai*

Ikvienai valstij valsts līmenī būtu:

- jāreformē nodokļu sistēmas, jāpastiprina nodokļu administrācija un jāīsteno tiesību akti, kas mazina korupciju. Tā ietvaros valstīm būtu jāpalielina pārredzamība, pārskatatbildība un ilgtspēja dabas resursu pārvaldībā un jārisina nodokļu nemaksāšanas problēma;
- jāīsteno politikas pasākumi, kas nodrošina, lai nauda tiktu iztērēta lietderīgi, tostarp veidojot novatoriskas partnerības, piesaistot privātos līdzekļus un atceļot kaitīgās fosilā kurināmā subsīdijas;
- jāievēro atbildīgi suverēnās aizņemšanās un aizdošanas principi un jāveido izturētspēja.

Lai atbalstītu valstu centienus, visām valstīm un starptautiskajiem dalībniekiem būtu:

- jāprasa finanšu nozares un starptautisko uzņēmumu pārredzamība galvenajās nozarēs, tostarp Ieguves rūpniecības pārredzamības iniciatīva un citas ierosmes, kas atbalsta dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, piemērojot noteikumus par nelegālajām plūsmām, izmantojot katras valsts ziņojumus, lielāku fiskālo pārredzamību un informācijas apmaiņu. ES vada globālo rīcību šo problēmu risināšanā, tomēr progress ir atkarīgs arī no citiem dalībniekiem, kuri piekrīt ievērot minētos principus;
- jāīsteno pretkorupcijas noteikumi, piemēram, ANO Pretkorupcijas konvencija;
- jāstiprina starptautiskā finanšu struktūra, lai nodrošinātu parādu ilgtspēju un mazinātu satricinājumus.

2.2. **Starptautiskais publiskais finansējums – dažiem joprojām svarīgs**

Oficiālā attīstības palīdzība joprojām ir lielākais finansējuma avots 36 *LIC* valstīm, ko vairāk ir skārušas globālās problēmas; OAP veido 12 % no to IKP, kas jau ir mazāk par *LIC* iekšzemes ieņēmumiem. Tajā pašā laikā publiskais starptautiskais finansējums (158 miljardi) ir nenozīmīgs jaunattīstības valstīm kopumā (0,7 % no IKP). 108 *MIC* valstīs OAP veido vidēji tikai 0,2 % no IKP, apstiprinot, ka atbalsts būtu jākoncentrē uz valstīm, kurām tas visvairāk vajadzīgs.

2.2.1. *Finansējuma palielināšana un svarīgo aspektu uzraudzība*

Ārējais publiskais finansējums jaunattīstības valstīm ir katra līdzekļu devēja iekšzemes budžeta lēmumu rezultāts. ES dalībvalstis sniedz vairāk atbalsta nekā visas pārējās attīstītās valstis kopā, ES ir izpildījusi savas ierosmes “Atbalsts tirdzniecībai” saistības kopš 2008. gada, ir sākusi pildīt “steidzamā finansējuma klimata jomā” saistības un palielina bioloģiskās daudzveidības finansējumu saskaņā ar Nagojas un Haidarābādas lēmumiem. Kamēr ES kopējā OAP 2012. gadā nedaudz samazinājās, ES valstu un valdību vadītāji atkārtoti apstiprināja savu apņemšanos līdz 2015. gadam sasniegt 0,7 % no NKI, neraugoties uz sarežģīto ekonomisko situāciju. Jaunietekmes ekonomikām un valstīm, kuras ir sasniegušas augšējā līmeņa *MIC* statusu, būtu jādod savs pienācīgs ieguldījums starptautiskajā publiskajā finansējumā atbilstīgi to rīcībā esošajiem finanšu resursiem.

OAP koncepcija tiek aizvien vairāk kritizēta par to, ka tā ir pārāk plaša, vai par to, ka tā neattiecas uz visiem attīstības sadarbības partneriem un visām būtiskajām darbībām. OAP ir jāreformē, un ir labāk jāuzrauga dažādu politikas mērķu finansējums, tostarp ir vajadzīgi uzlaboti politikas indikatori (piemēram, Rio politikas rādītāji), kuri norāda OAP apjomus, kas

atbalsta specifiskus politikas mērķus. Būtu jāizstrādā stingrs pamats visu to finanšu iegūšanai, kas tiek novirzītas jaunattīstības valstīm, lai visiem dalībniekiem varētu pieprasīt atskaitīties pēc vienas mērauklas. Attīstības palīdzības komitejas (*DAC*) darbs pie OAP reformēšanas ir svarīgs ieguldījums šā mērķa sasniegšanai. Starptautiskā finansējuma uzraudzībai vajadzētu būt daļai no visaptveroša uzraudzības mehānisma, kas attiecas arī uz iekšzemes un privāto finansējumu.

2.2.2. *Pieejamā ārējā finansējuma lietderīga tērēšana*

Tāpat kā ar iekšzemes resursiem, naudas lietderīga tērēšana nozīmē gan *darīt pareizās lietas*, gan *darīt lietas pareizi*: nauda būtu jākoncentrē tur, kur tā ir visvairāk vajadzīga, un jāizmanto novatoriskos un efektīvos veidos, lai nodrošinātu, ka tā kalpo vienlaikus vairākiem politikas mērķiem, piemēram, optimizējot konkrētus politikas mērķus.

Novatoriska finanšu piešķiršanas kārtība var paaugstināt efektivitāti, un tā būtu jāpastiprina. Apvienojot dotācijas ar aizdevumiem un kapitālu, kā arī garantijas un riska sadales mehānismi var aktivizēt privātos un publiskos ieguldījumus, un ES aktīvi pie tā strādā. Plašākā mērogā saskaņā ar Vadošās grupas par novatorisku attīstības finansēšanu izstrādēm novatoriskajai finansēšanai var būt ievērojams ieņēmumu radīšanas potenciāls un tā var nodrošināt stabilāku un paredzamāku finansēšanu. Daži novatoriski finansēšanas mehānismi, piemēram, Tīrās attīstības mehānisms, ir izstrādāti tā, lai tie koncentrētos uz specifiska politikas mērķa sasniegšanu, tomēr tādiem ieguldījumiem būtu jāņem vērā arī plašāks konteksts un jāveicina citu mērķu sasniegšana.

Lai *darītu lietas pareizi*, starptautiskā kopiena ar “Pusanas partnerības efektīvai attīstības sadarbībai” starpniecību ir uzņēmusies skaidras saistības, lai rīcība būtu efektīvāka, pamatojoties uz jaunattīstības valstu demokrātisku atbildību un kopīgu izpratni par vajadzību nodrošināt globālus publiskus labumus. To var apdraudēt daudzpusējie procesi, kuros ir vērojami centieni asignēt finansējumu konkrētām politikas jomām, kamēr jaunattīstības valstīm tas jānovirza uz jomām, kur minētais finansējums var *darīt pareizās lietas*, lai sasniegtu ar globālajiem mērķiem saistītus valstu mērķus.

2.2.3. *Galvenās darbības, lai palielinātu starptautisko publisko resursu ieguldījumu globālo mērķu sasniegšanai*

Katrai valstij būtu jāuzņemas atbildība un jāpieprasa, lai visā ārējā finansējumā tiktu ievēroti to valsts attīstības plāni, kuros integrēti saskaņotie mērķi, saskaņā ar Pusanas principiem.

Visām valstīm un starptautiskajiem dalībniekiem būtu jāvienojas:

- ievērot Pusanas partnerības principus un saistības, sniedzot starptautisko publisko finansējumu;
- dot savu pienācīgu ieguldījumu globālajos centienos, pamatojoties uz saistību dinamisku diapazonu. Bagātākajām valstīm būtu jāiegulda vairāk nekā augšējā līmeņa *MIC* un jaunietekmes ekonomikām, savukārt ārējais atbalsts būtu jākoncentrē uz *LIC*. Sadarbība ar *MIC*, lai jo īpaši palīdzētu zemākā līmeņa *LIC*, būtu jākoncentrē uz galvenajām katalītiskajām darbībām;
- reformēt OAP un uzraudzīt ārējo publisko finansējumu visaptveroša savstarpējās pārskatatbildības mehānisma ietvaros;
- izmantot finansēšanas kārtību, kas atbilst valsts vajadzībām, ievērojot ilgtermiņa finanšu ilgtspēju. Būtu jāpastiprina novatoriskie mehānismi, kas piesaista papildu resursus, kā arī vairāk jāattīsta spējas un tehniskā palīdzība.

2.3. Privātās finanses – galvenais izaugsmes virzītājs

Privātās finanses pašos pamatos atšķiras no publiskajām finansēm. Tās ievēro privātās intereses un necenšas *per se* sasniegt valsts politikas mērķus. Tajā pašā laikā privātie ieguldījumi (EUR 3652 miljardi) ir galvenie izaugsmes virzītāji un var veicināt minēto mērķu sasniegšanu. Pat neliela novirze privāto ieguldījumu prioritātēs un procedūrās varētu būtiski palīdzēt valsts politikas mērķu sasniegšanā. Tādu novirzi var sasniegt galvenokārt ar valsts mēroga un starptautiskiem politikas stimuliem, piemēram, ar publiskajām un privātajām partnerībām.

Valstu un starptautiskie privātie sektori ir labi integrēti, reaģē uz vienādiem stimuliem un tāpēc tiek aplūkoti kopā. Nodalīšana ir būtiska tikai saistību uzraudzīšanai.

2.3.1. Ieguldījumi un tirdzniecība; zinātne, tehnoloģija un inovācija

Iekšzemes ieguldījumi ir nesalīdzināmi lielāki par ārvalstu ieguldījumiem un ir ekonomiskās attīstības galvenais balsts. Tiešie ārvalstu ieguldījumi un mazākā mērā privātais ārējais aizņēmums tos papildina, arī ar zinātību un tehnoloģijām. Ieguldījumi, kuriem ir pozitīva ietekme uz publiskajiem mērķiem, būtu jāatbalsta ar labvēlīgu politikas vidi un novatoriskiem mehānismiem, piemēram, uz izpildi balstītiem maksājumiem par ekosistēmu pakalpojumiem, oglekļa kredītiem vai bioloģiskās daudzveidības kompensācijām.

Tirdzniecība ir galvenais veids, kā palielināt aktivitāti un ražīgumu. Lai gūtu minēto labumu, valstīm būtu jāizveido iespējas veicinoša vide, kas atvieglo tirdzniecību starptautiskā, reģionālā un valstu līmenī. Bagātākajām valstīm būtu jānodrošina preferenciāla pieeja un atbalsts nabadzīgākajām valstīm. ES jau nodrošina apjomīgu pieeju ES tirgiem, tostarp pieeju tirgum vismazāk attīstītajām valstīm, pilnībā atbrīvojot tās no muitas tarifiem un kvotām. Lielākā daļa jaunattīstības valstu tirdzniecības jau notiek ar citām jaunattīstības valstīm, un ir jāizmanto dienviņu–dienviņu valstu tirdzniecības liberalizācijas potenciāls. Starptautiskā līmenī īpaša uzmanība jāpievērš vismazāk attīstīto valstu spējai gūt labumu no tirdzniecības.

Jaunās tehnoloģijas būtu jāizmanto globālo mērķu sasniegšanai lielākas globālās integrācijas ceļā. Atgriezeniskās saites cilpu starp tehnoloģijām, kas pielāgotas jaunattīstības valstu kontekstam, un inovācijām var vēl vairāk stiprināt, veicinot lielākus ieguldījumus pētniecībā, tostarp ar novatoriskiem mehānismiem, piemēram, progresīvām tirgus saistībām.

2.3.2. Naudas pārvedumi

Naudas pārvedumi ir nozīmīga privātās naudas plūsma un veido lielu IKP daļu vairākās jaunattīstības valstīs. Naudas pārvedumu nosūtīšanas izmaksu samazinājums līdz 5 % saskaņā ar G20 valstu solījumu⁸ dotu ievērojamu labumu, tostarp gadījumos ar dārgāko nosūtīšanu dienviņu–dienviņu valstu robežās. Gan nosūtītājām, gan saņēmējām valstīm būtu jāīsteno politika, kas rada konkurētspējīgus un pārredzamus tirgus nosacījumus, nodrošina pieeju labākiem finanšu pakalpojumiem un veicina naudas pārvedumu informētāku un produktīvāku izmantošanu.

2.3.3. Privātā filantropija

Privātajai filantropijai piemīt daudzas oficiālā atbalsta īpašības. Ir aplēsts, ka 2010. gadā tās apjoms bija EUR 42 miljardi, un tā var dot nozīmīgu ieguldījumu noteiktās kopienās un konkrētu problēmu risināšanā. Privāto ziedojumu būtības dēļ tos pārsvarā nevar ņemt vērā valstu attīstības plānos, tomēr to pārredzamība, prognozējamība un efektivitāte ir jāpalielina.

⁸ G20 valstu 2011. gada 5. decembra augstākā līmeņa sanāksmes deklarācijas 77. punkts.

2.3.4. *Galvenās darbības, lai palielinātu privāto līdzekļu ieguldījumu politikas prioritātēs*

Katrai valstij valsts līmenī būtu:

- jāizveido uzņēmējdarbības vide, kas atbalsta politikas mērķus saskaņā ar starptautiskajām saistībām par pienācīgu darbu, veicina inovācijas un valsts finanšu sistēmu attīstību;
- jāizmanto publiskie resursi ieguldījumiem jomās, kas piesaista privātos ieguldījumus politikas prioritāšu sasniegšanai.

Turklāt visām valstīm un starptautiskajiem dalībniekiem būtu kopīgi jāvienojas:

- izveidot starptautisku politikas vidi, kurā ir pārredzami un objektīvi noteikumi, tostarp noteikumi par tirdzniecību un finanšu tirgiem;
- izmantot publiskās finanses, lai piesaistītu privātos ieguldījumus un atbalstītu inovācijas, tostarp izmantojot tehnoloģijas.

Vēl privātajam sektoram būtu jāpiekrīt:

- ievērot labas korporatīvās sociālās un vides atbildības principus, tādējādi veicinot virzību uz iekļaujošu ekoloģisko ekonomiku, tostarp novērtējot ieguldījumu ietekmi uz politikas mērķiem, ievērojot godīgas konkurences principu iekšējo cenu noteikšanā, nodrošinot savu darbību pārredzamību un izpildot pamatnostādnes par starptautisko korporatīvo sociālo atbildību un ieguldītājiem;
- privātajā filantropijā piemērot Pusanas principus atbalsta sniegšanai.

3. VIRZĪBA UZ VISAPTVEROŠU UN INTEGRĒTU PIEEJU FINANSĒŠANAI

3.1. Principi

Globālajai programmai ar kopīgiem mērķiem laikposmam pēc 2015. gada būtu jāmotivē visi dalībnieki lietderīgi izmantot savus resursus. Tas būtu jāpapildina ar stingru pieeju finansēšanai, kuras piemērošana ir universāla un kura atspoguļo notikumu attīstību pasaulē un ņem vērā visus resursus, kas ir dažādo dalībnieku rīcībā. Vislabāk šim nolūkam noderētu Starptautiskās attīstības finansēšanas programmas pārstrāde un paplašināšana, lai tā atbilstu rītdienas pasaules vajadzībām. Tā kā pasaules mēroga mērķu izstrādes process ir tikai sācies, diskusijās par finansēšanu būtu jāvadās pēc šādiem pamatprincipiem.

- Finansēšana būtu jāaplūko politikas pasākumu kontekstā. Labi politikas pasākumi ir īstenošanas centrālais pīlārs, jo mainīt tos ir efektīvāk nekā tērēt naudu neveiksmīgu politikas pasākumu labošanai.
- Visi pieejamie resursi būtu jāskata kopā, jo tie ir daļa no viena veseluma. Trīs finansējuma kategorijas – publiskais valsts, publiskais starptautiskais un privātais finansējums – rada struktūru, lai apzinātu galvenās darbības valstu un starptautiskajā līmenī.
- Globālajā pieejā finansēšanai resursu prioritizācija būtu jāatstāj pirmkārt un galvenokārt pašu valstu ziņā. Tieši valstu mērogā visefektīvāk var pieņemt lēmumus par atbilstošu līdzsvaru politikas mērķu starpā starptautiski saskaņoto saistību un mērķu satvarā. Valsts līmenī būtu jāizvērtē politikas jomu kombinācija, finansēšana un instrumenti, kas vajadzīgi saskaņoto mērķu sasniegšanai, jo tieši valsts līmenī notiek īstenošana. Visām valstīm būtu jāapņemas vislabākajā iespējamā veidā izmantot pieejamos resursus, novirzot tos saskaņoto politikas mērķu sasniegšanai.

- Tāpat kā dažādajiem politikas mērķiem jābūt savstarpēji pastiprinošiem, minēto mērķu sasniegšanas līdzekļiem būtu jādarbojas valsts līmenī kā vienam saistītu avotu un instrumentu kopumam, kas ļauj ar vienu un to pašu naudu sasniegt vairākus politikas mērķus. Finansēm jāatbalsta sinerģijas starp dažādiem universālajiem mērķiem. Ievērojot esošās saistības, būtu jāievēro princips, ka mērķus iekļauj valstu politikas jomās, nevis atliek finanses globālā līmenī kādam īpašam mērķim, jo tas rada sadrumstalotību.
- Būtu jāpārskata ārējā publiskā finansējuma līdzsvars, novirzot to trūcīgākajām valstīm, savukārt jaunietekmes ekonomikām un valstīm, kuras ir sasniegušas augšējā līmeņa MIC statusu, būtu jānodod savs pienācīgs ieguldījums minētajam nolūkam.
- Visas finanses būtu jāuzrauga saskaņoti kopā, lai nodrošinātu pārredzamību un savstarpēju pārskatatbildību valstu un pasaules līmenī nolūkā padarīt efektīvāku to izmantošanu daudzo globālo un valstu ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanai. Būtu jāuzlabo visu finanšu plūsmu izsekojamība, tostarp to ieguldījums valstu un globālo mērķu un saistīto finanšu mērķu, kur tādi pastāv, sasniegšanā. Šim nolūkam būtiska būs valsts līmeņa datu pieejamība un kvalitāte, kā arī būtu jānostiprina statistikas spēja.

3.2. Visaptverošs starptautisko procesu satvars

Pamatojoties uz Dohas deklarācijā ietverto solījumu, ka pasaules līmenī tiks īstenota saskaņota rīcība dažādu problēmu risināšanā, starptautiskās diskusijas par finansēšanu būtu jāsaista visaptverošā satvarā. Tāpēc ANO ekspertu komitejai, ko Rio+20 konference pilnvarojusi iesniegt priekšlikumus ilgtspējīgas attīstības finansēšanas stratēģijai, būtu jārikojas saskaņā ar attīstības procesa finansēšanu. Apvienojot šos virzienus, būtu jāriko starptautiska konference, lai izstrādātu visaptverošu un integrētu pieeju finansēšanai, izmantojot ekspertu komitejas secinājumus un procesus, ar kuriem tiek gatavots satvars laikposmam pēc 2015. gada. Kā ieteikts arī ANO Augstākā līmeņa grupas ziņojumā par laikposmu pēc 2015. gada, šajā nostiprinātajā pasaules mēroga procesā būtu jāizveido visaptveroša pieeja finansēšanai, jo īpaši laikposmam pēc 2015. gada. Iepriekš izklāstītajiem principiem būtu jānodrošina arī specifisko finansējuma plūsmu un pašreizējo sarunu procesu konsekvence un saskaņotība (piemēram, 2015. gada Nolīguma par klimata pārmaiņām kontekstā). Tas nodrošinās iespēju katrai valstij novirzīt savus resursus tur, kur tie vislabāk palīdz sasniegt saskaņotos kopīgos mērķus.

3.3. Turpmākie pasākumi, kas veicami ES

Šā paziņojuma mērķis ir panākt ES vienotu pieeju diskusijām par finansēšanu laikposmam pēc 2015. gada, Atklātajā darba grupā IAM jautājumos un ANO ekspertu komitejā, lai iesniegtu priekšlikumus ilgtspējīgas attīstības finansēšanas stratēģijai un pārskatītu attīstības procesa finansēšanu. Turklāt tam arī būtu jāizveido satvars kopējai ES nostājai par finansēšanu jomās, kas saistītas ar klimatu, bioloģisko daudzveidību, ķīmiskām vielām un citiem starptautiskiem procesiem.

Iepriekš izklāstītā pieeja ir ieguldījums starptautiskajās diskusijās, un ES tā būtu jāizmanto informācijas izplatīšanai, lai iesaistītos diskusijās ar partneriem.